



Muistio

2.12.2025

VN/31510/2025  
VN/31510/2025-OKM-6

# Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi korkeakouluopiskelijoiden ruokailun tukemisen perusteista annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n muuttamisesta

## 1 Asian tausta

Valtioneuvoston asetuksessa korkeakouluopiskelijoiden ruokailun tukemisen perusteista (375/2020) säädetään opiskelija-aterian hinnan alentamiseksi myönnettävän avustuksen perusteista, avustukseen oikeuttavista aterioista ja niiden enimmäishinnoista. Asetuksen 4 §:n mukaan avustukseen oikeuttavan opiskelija-aterian enimmäishinta on ollut 1.10.2022 lähtien 5,50 euroa ja erikoisannoksen vähimmäishinta 6,80 ja enimmäishinta 8,15 euroa.

MaRa ry:n arvion mukaan edellisen enimmäishinnan tarkistuksen jälkeen aikavälillä 1.10.2022-30.9.2025 alan kustannuskehitys on noussut 7,3 prosenttia. Muutoksessa on huomioitu raaka-aineiden (45 %), henkilöstökulujen (45 %) sekä muiden kustannusten muutos (10 %) seuraavasti:

Raaka-aineet (hintaseuranta)	4,9 %
Henkilöstökulut (ansiotasoindeksi)	9,7 %
Muut kulut (kuluttajahintaindeksi)	6,9 %
Yhteensä	7,3 %

Opiskelija-aterian tulisi täyttää laadultaan ruokailusuosituksen terveydelliset ja ravitsemukselliset vaatimukset. Uudistettu ruokailusuositus "Hyvinvointia ja opiskelukykyä ruokailusta – korkeakouluopiskelijoiden ruokailusuositus" on julkaistu lokakuussa 2021. Sitä noudatetaan opiskelijaruokailun järjestämisessä 1.1.2022 lähtien.

Korkeakouluopiskelija voi ostaa opiskelijaravintolasta aterioita ateriatuella alennettuun hintaan. Ateriatukea maksetaan opiskelijaravintoloille valtion talousarviossa varatusta määrärahasta, jota saa käyttää ruokailun tukemisen perusteista annetun asetuksen 1 §:n mukaan avustuksen myöntämiseksi niiden opiskelijoiden aterioiden hinnan alentamiseksi, jotka suorittavat Suomessa sijaitsevassa suomalaisessa korkeakoulussa ammattikorkeakoululain (932/2014), yliopistolain (558/2009) tai poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain (1164/2013) nojalla:

1) alempaa tai ylempää korkeakoulututkintoa, ammattikorkeakoulututkintoa tai ylempää ammattikorkeakoulututkintoa; taikka

2) opintotukeen oikeuttavaa täydennyskoulutusta tai erikoistumiskoulutusta.

Vuoden 2026 talousarviossa momentille 29.70.57 Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki on esitetty korkeakouluopiskelijoiden ateriatukeen 40 000 000 euron suuruinen arviomääräraha sekä määritelty ateriatuen määräksi ateriala kohti on 1.1.2026 alkaen 2,80 euroa. Muualla kuin korkeakoulun tiloissa sijaitsevan opiskelijaravintolan pitäjälle voidaan lisäksi myöntää ylimääräistä avustusta enintään 1 euroa ateriala kohti opiskelijaruokailusta aiheutuviin tila- ja laitekustannuksiin. Ateriatuen korottamistarvetta arvioitaessa on tunnistettu aterioiden enimmäishinnan korottamisen olevan ajankohtaista. Olisi luontevaa, että ruokailusta aiheutuvien kustannusten nousua kompensoidaan samanaikaisesti.

## 2 Asetuksenantovaltuus

Opintotukilain (65/1994) 49 §:n mukaan Kansaneläkelaitos huolehtii korkeakouluopiskelijoiden ruokailun tukemiseen tarkoitettua valtion talousarvioon varatun määrärahan rajoissa tuen myöntämisestä opiskelijaravintoloiden pitäjille ja muusta tähän liittyvästä hallinnosta. Valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n mukaan tarkempia säännöksiä lain soveltamisalaan kuuluvan valtionavustuksen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

### 3 Ehdotettu muutos

Ateriatukeen oikeuttavan lounaan enimmäishintaa ehdotetaan tarkistettavaksi alan kustannuskehityksen perusteella. Enimmäishinnan korottaminen on perusteltua siksi, että sillä turvataan ravintoloiden toimintaedellytyksiä ja ruokapalvelun jatkuvuutta. Tarkoitus on myös, että opiskelija-aterian taso vastaisi ruokailusuosituksessa määriteltyä tasoa.

Opiskelija-aterian enimmäishintaa ehdotetaan korotettavaksi 7,3 prosentilla. Tällöin aterian enimmäishinnaksi tulee 5,90 euroa ja erikoisannoksen enimmäishinnaksi 8,70 euroa. Erikoisannoksen vähimmäishinnaksi ehdotetaan 7,30 euroa. Vähimmäishinnan asettaminen on tarpeen, jotta tavanomaisten lounasannosten hintaa ei voida nostaa lounaan enimmäishintaa korkeammaksi kutsumalla annosta erikoisannokseksi. Opiskelijalta ateriatesta perittävää hintaa voidaan edelleen alentaa ateriatuen määrällä.

### 4 Esityksen vaikutukset

Ehdotetun korotuksen jälkeen opiskelijalounaan enimmäishinta olisi 5,90 euroa. Opiskelijalta perittävä hinta olisi tällöin talousarvioehdotuksen mukaisen ateriatuen (2,80 euroa) vähentämisen jälkeen 3,10 euroa. Ateriatuki olisi siten 47 prosenttia enimmäishinnasta. Vuoden 2021 alusta lähtien ateriatuki on ollut 46 prosenttia opiskelijalounaan enimmäishinnasta ja sitä ennen aikavälillä 1.1.2013—31.7.2020 osuus oli 43 prosenttia. Aterian enimmäishinnan tarkistuksella ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia.

Opiskelijan maksukykyyn vaikuttaa käytössä oleva opintotuki ja muut tulot. Aterioiden kohtuullinen hintataso edistää osaltaan päätoimisen ja lähiopiskelun edellytyksiä. Enimmäishinnan korotus ei lisää opiskelijan menoja, jos ravintola ei nosta aterioiden hintoja. Vaikutus opiskelijan menoihin riippuu opiskelijan ostamien aterioiden määrästä ja aterioiden hinnoista, jotka vaihtelevat toimipaikkakohtaisesti. Säännöllisesti opiskelijaravintolassa aterioivan ja tavanomaisen lounaan ostavan opiskelijan menoja ehdotettu hinnankorotus voi esimerkiksi lisätä enintään noin kolmella eurolla kuukaudessa, jos opiskelija käyttää aterioihin 62 euroa (20 aterialla x 5,90 e - 2,80 e/ateriatuki = 62 euroa). Nykyisin tavanomaisen aterian enimmäishinta on 5,50 euroa, jolloin opiskelijan menot ovat säännöllisesti ruokailevilla opiskelijoilla kuukaudessa 59 euroa (20 aterialla x 5,50 - 2,55 e/ateriatuki = 59 euroa). Itsenäisesti asuvan ja täysi-ikäisen opiskelijan opintoraha on ollut 1.8.2023 lukien 279,38 euroa. Opintolainan valtiontakauksen määrä nousi 200 eurolla 1.8.2024 ja on 850 euroa kuukaudessa.

Enimmäishinnan korottaminen ei merkitsisi sitä, että aterian hintaa korotetaan välittömästi kaikissa toimipaikoissa. Kelan mukaan nykyinen enimmäishinta on käytössä suurimmassa osassa ravintoloita. Ravintolanpitäjiä oli vuonna 2024 yhteensä 90. Kelan tilaston mukaan vuonna 2024 myytiin yhteensä 12 291 484 aterialla, vuonna 2023 yhteensä 11 786 972 ja vuonna 2022 yhteensä 10 070 112 aterialla. Tänä vuonna aterioita arvioidaan myytävän noin 14 100 000. Enimmäishinnan tarkistaminen olisi välttämätöntä ravintoloiden toimintaedellytysten vahvistamiseksi. Enimmäishinnan korotus turvaisi sen, että opiskelijalounas täyttäisi edelleen sille asetetut laadulliset vaatimukset.

Ministeriö arvioi enimmäishintojen korotusvaihtoehtoja ja päätyttyä esittämään 7,3 prosentin korotusta huomioimalla sekä ravintolatoiminnan tarpeet että opiskelijoiden maksukykyyn.

Asetusluonnoksesta anoivat lausunnon Kansaneläkelaitos, Suomen ylioppilaskuntien liitto, Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry sekä Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry. Valtiovarainministeriö katsoi, ettei sillä ole tarvetta lausua esityksestä.

Kansaneläkelaitos kannatti lausunnossaan enimmäishintojen korotusta. Kansaneläkelaitos esitti lisäksi harkittavaksi, että erikoisannoksen vähimmäishintaa ei nostettaisi yhtä paljon kuin erikoisannoksen enimmäishintaa. SAMOK:n lausunnon mukaan ateriatuen nostaminen sekä opiskelija-aterioiden enimmäishinnan korottaminen tulisi tehdä samassa suhteessa. SYL ry:n

mukaan korotus on riittävä vastaamaan todettuun kustannusten nousuun ja ottaa huomioon opiskelijoiden maksukykyyn. MaRa ry:n lausunnon mukaan korotus auttaa siinä, että ateriat voidaan tuottaa vastuullisesti ja ruokailusuositusten mukaisesti. SAMOK, SYL ja MaRa ry toivat lisäksi esille lausunnoissaan ateriatuen tärkeyden.

Ravintola-alalla toimiva Compass Group Finland antoi lisäksi lausunnon, jossa katsoi kustannusten nousseen korkeammalle kuin esityksessä on huomioitu johtuen kustannusten jatkuvasta noususta. Laskelman hinnankorotustarpeita ei oltu eritelty tai painotettu kuten esityksen taustalla olevassa MaRa ry:n vakiintuneessa kustannusten arviointitavassa on tehty. Compass Groupin esityksessä ei huomioitu opiskelijan maksukykyyn vaikuttavia tekijöitä.

Ministeriön esitys on valmisteltu ottamalla huomioon edellisen hinnan korotuksen jälkeen tapahtunut kustannuskehitys ja painottamalla eri tekijöitä vakiintuneen mallin mukaisesti. Lausunnoissa tuotiin esille eri tahojen näkökulmia, jotka tukevat enimmäishinnan korottamista ehdotetulla tavalla. Asetusluonnokseen ei siten ole tehty lausuntokierroksen jälkeen sisällöllisiä muutoksia.

## **5 Asian valmistelu**

Asetus on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä. Asetusluonnoksesta on pyydetty lausunto valtiovarainministeriöltä, Kansaneläkelaitokselta, Suomen ylioppilaskuntien liitolta, Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry:ltä sekä Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:ltä. Lausuntoaika oli 7.11-1.12.2025.

## **6 Voimaantulo**

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026.